

Узук тақишиң суннатми?

05:00 / 18.01.2017 49315

كولم و ءامع زىل! هلسر لسرى ملس و هيلع ھللا ىلص يىبنلا ناك
ال هن! : هل ليقف، مورلا كلما باتك لسرى نأاموي دارأاف، كادن آملاعلا
، تقولا كلذ ذنم متاخلا دختاف، امتاخ هيلع ناك اذى ال باتكلا لبقي
نأ ملـسـوـهـيـلـعـ ھـلـلـاـ ىـلـصـ يـبـنـلـاـ دـاـرـأـ آـمـلـ :ـ لـاقـ ھـنـعـ ھـلـلـاـ يـصـرـ سـنـأـ نـعـ
ـنـوـكـيـ نـأـ آـلـاـ،ـ آـبـآـتـكـ نـوـءـرـقـيـ آـلـ مـهـنـ!ـ هـلـ لـيـقـ،ـ مـوـرـلـاـ ىـلـإـ بـتـكـيـ
ـوـدـيـ يـفـ وـصـ آـيـبـ ىـلـإـ رـطـانـ أـ يـنـأـكـفـ،ـ ھـصـفـ نـمـ آـمـتـاخـ دـحـتـافـ،ـ آـمـوـتـخـمـ
(هـيلـعـ قـفـتـمـ)ـ ھـلـلـاـلـوـسـرـ دـمـحـمـ هـيـفـ شـقـنـ وـ

Набий соллаллоху алайҳи васаллам ўша давр подшоҳ ва қабила бошлиқларига элчилар юборар әдилар. Бир кун Рум подшоҳига мактуб юбормоқчи бўлдилар. Шунда у зотга: “Рум подшоҳи фақатгина муҳр босилган мактубларни қабул қиласди”, дейилди. Шу ондан бошлаб у зот узук тақишиң бошладилар.

Бу ҳақида Анас розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоху алайҳи васаллам: Румга мактуб ёзмоқчи бўлгандилар, у зотга: “Улар фақат муҳр босилган мактубларнигина ўқийдилар”, дейилинди. Шунда Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам кумуш узук тақа бошладилар. Мен ҳозир ҳам Расулуллоҳ қўлларида ўша узукнинг ялтирашини қўриб тургандекман ва унга Муҳаммад расулуллоҳ деган сўзларни нақшини туширган әдилар”
(Муттафақун алайҳ).

،ـمـلـسـوـهـيـلـعـ ھـلـلـاـ ىـلـصـ نـأـ،ـ آـمـنـعـ ھـلـلـاـ يـصـرـ رـمـعـ نـبـاـنـعـ
ـلـوـسـرـ دـمـحـمـ هـيـفـ شـقـنـ وـ،ـ هـفـكـ يـلـيـ آـمـمـ ھـصـفـ لـعـحـ وـ،ـ بـهـدـ نـمـ آـمـتـاخـ دـحـتـاـ
ـآـلـلـاـقـ وـ،ـ وـبـ يـمـرـ آـهـوـدـحـتـاـ دـقـ مـهـآـرـ آـمـلـفـ،ـ هـلـلـمـ سـآنـلـاـ دـحـتـاـفـ،ـ ھـلـلـاـ
ـ،ـ ھـصـفـ 1ـمـيـتـآـوـخـ سـآنـلـاـ دـحـتـاـفـ،ـ ھـصـفـ نـمـ آـمـتـاخـ دـحـتـاـ مـثـ،ـ آـدـبـأـ ھـسـبـلـاـ
ـوـبـ آـمـلـسـوـهـيـلـعـ ھـلـلـاـ ىـلـصـ يـبـنـلـاـ دـعـبـ مـتـاخـلـاـ سـبـلـاـ فـ،ـ رـمـعـ نـبـاـلـاـقـ
(هـيلـعـ قـفـتـمـ)ـ سـيـرـأـرـئـبـ يـفـ نـأـمـثـعـ نـمـ عـقـ وـ،ـ تـحـ،ـ نـأـمـثـعـ مـثـ،ـ رـمـعـ مـثـ،ـ رـكـبـ

Ибн Умар розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам тиллодан узук тақиб, унинг қўзини қўлларининг кафти тарафига қилиб олдилар. Унга Муҳаммад Расулуллоҳ лафзларини нақшини солдирдилар. Одамлар

ҳам у зот каби тиллодан узук тақиши бошладилар. Расулуллох одамларни тиллодан узук таққанларини күргач ўз узукларини ечиб қўйдиларда, буни энди тақмайман, дедилар. Кейинроқ кумушдан узук тақа бошладилар. Одамлар ҳам кумуш узук тақа бошладилар”. Ибн Умар розияллоҳу анҳу айтади: “Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан сўнг у узукни Абу Бакр, сўнгра Умар, сўнг Усмон розияллоҳу анҳулар Арийс қудуғига тушиб кетгунича тақдилар” (Муттрафақун алайҳ).

Ўша замонларда одатга биноан муҳрлар узукка жойлаштирилган. Шунинг учун уламолар: “Султон, қози ва улар сингари муҳр босишга эҳтиёжи тушадиган кишиларга узук тақиши суннатдир”, деганлар. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳам муҳр босишга эҳтиёжлари тушганлиги учун узук таққанлар. Ким масъул шахс бўлиб узукка эҳтиёжи тушса ва узук тақса, у Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг суннатларига эргашган бўлади, дейилган.

Юқоридагилардан бошқаларни узук тақмасликлари афзал. Лекин тақишилари жоиз. (Ал-Мавсуатул фиқхия. Ж.11. – Б. 24).

Узук қайси қўлга тақилади?

هَيَلَعْ هَلْلَا هَلْلَصْ هَلْلَلَوْسَرْ نَأْ، هَنَعْ هَلْلَا يَصْرِ كَلْأَمْ نُبْ سَنَأْ نَعْ و
لَعْجَيْ نَأَكْ هَيَشَبَحْ صَفَهِيَفْ، هَونِيَمَيْ يَفِهَضَفَ مَتَأَخَ سَبَلَ مَلَسَوْ
(ملسم ٥ جرخً) هَفَكْ هَلَى أَمَمْ هَصَفْ

Анас ибн Молик розияллоху анхудан ривоят килинади:

"Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: Ўнг қўлларига кумушдан узук тақдилар. Узукларининг ҳабаший кўзи бор эди. У зот узук кўзини кафтлари томонга қаратиб олар эдилар" (Муслим ривояти).

مختی ملسو هیلع هللا یلص یبنلا ناک :رفع نب هللا دبع لاقو
(حیحص) هنیمه یف

Абдуллох ибн Жаъфар розияллоху анху айтди:

**"Расууллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ўнг қўлларига узук тақар
эдилар"** (Термизий ривояти).

Тахкик гап:

Үнг ва чап күлнинг иккисига ҳам узук тикиш жоиз.

باطخلا نب رماعو، قي دصلاركب ابا ناو " هللا همحريقيهيلالا لاقو
"مهراسى يف نومختي او ناك، گانيسح و ان سح و، بل اط يبا نب ىلعو
(بادآل) 373

Байхын роҳматуллоҳи алайҳ:

"Абу Бакр сиддиқ, Умар ибн Хаттоб, Али ибн Абу Толиб, Ҳасан ва Ҳусайн розияллоҳу анҳумлар чап қўлларига узук тақар эдилар", деди.

Узук қайси бармоқقا тақилади?

مُلَسَّوْهِيَّلَعْ هُلَلَا يُلَصِّي بِنَلَاعَنَصِ هُلَاقِ هُنَعْ هُلَلَا يُضَرِّسَنَأْ هُنَعْ
هِيَلَعْ نَشْقَنَيْ أَلَفْ، أَشْقَنَهِيَفْ أَنْشَقَنَوْ، أَمَتَّاَخْ أَنْدَحَتَأْ أَنَّاْ؛ هُلَاقْ، أَمَتَّاَخْ
مُلَسَّمَوْ يِرَاحَبَلَا هُجَرَأْ) وَرَصْنَخْ يِفْ هَقِيرَبَ يِرَأَلَ يِنِإَفْ هُلَاقْ هَدَحَأْ
(يِرَاحَبَلَلَ طَفَلَلَأَوْ

Анас розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам узук ясаттирдилар. Биз ҳам узук тақиши бошладик, унга нақш солдирдик. У зот “Ҳеч ким узугига “Мұхаммад Расууллоҳ” деб нақш солдирмасин”, дедилар. Мен у зотнинг жимжилоқ бармоқларида узукни ялтирашини күриб турғандекман” (Бухорий ва Муслим ривояти).

وَهُلْلَالِيَّ بَنْلَامَتَاهَ نَاكَ هَلَاقَ اضِيَّ سَنَأَ ثِيدَحَ نَمَ مَلَسَمَ دَنَعَ وَ
هَرْسُيُّلَادَيَّ نَمَ رَصْنَخَلَاهَلَإِ رَاشَأَوَ وَدَهَ يَفَمَلَسَوَهَيَلَعَ

Анас розияллоху анҳу:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг узуклари мана бунда эди деб, чап қўлининг жимжилогига ишора қилди”.

Имом Нававий·

“Мусулмон эркаклар жимжилогига узук тақишилари суннатлигига ижмөъ қилғанлар, аёллар эса барча бармоқларига узук тақсалар бўлади”, деди.

Жимжилок ва ундан олдинги бармоқقا үзүк тақиши жоиздир.

Узук тақиш қайтарилилган бармоқ

يَنْأَهُنْ : لُوقَى هَنْعَ هَلْلَا يَصِرَّ آيَلَعْ تُعْمَسْ : لَاقَ يَسْوُمْ يَبَأْنْبَلَنْعَ
نَأْوَءَارْمَحْلَلَأَرَثِيَمْلَأَوَءَيَسَقْلَلَنْعَ مَلَسَوَهَيَلَعْ هَلَلَأَصَهَلَلَأَلَوَسَرَ
جَرَخَأَ) يَطْسُولَأَوَهَبَلَسَلَا يَلِإِرَاشَأَوَءَوَدَهَ يَفَوَوَدَهَ يَمَتَأَخَسَبَلَأَ
حَيَحَصَنَسَحَثَيَدَحَلَأَقَوَيَذَمَرَتَلَا

Ибн Абу Мусо розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

“Мен Али розияллоху анҳунинг:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам мени ипак аралашган каноп кийимдан ва қизил чойшабдан ҳамда кўрсаткич ва ўрта бармоқлариға ишора қилиб бу ва бунга узук тақишимдан қайтардилар”, деяётганини эшитдим” (Термизий ривояти).

هَيَلَعْ هَلَلَا هَلَلَ لُوسَرِ يَنَأَنْ : يَلَعَ لَاقَ : لَاقَ دَرْبَ يَبْأَنْ وَ
يَتَّلَأَوْ هَطْسُولَا هَلَإِمْوَافَ : لَاقَ وَدَهْ وَأَوَدَهْ يَعْبَصَ إِفَ مَتَحَتَأَنْ مَلَسَ وَ
(مَلَسَ مَجَّهَأَ) "اهيلت

Абу Бурайда розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

“Алий: “Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам мени бу ва бу бармоғимга узук тақишимдан қайтардилар”, деди ҳамда ўрта ва унинг ёнидаги бармоққа (кўрсаткич) ишора қилди”.

(Муслим ривояти).

Аёлларни оёқ-қўлларидан хоҳлаганлариға узук тақишилари мумкин.

Қайси нарсадан ясалган узукларни тақса бўлади?

هَمَلَسَ وَهَيَلَعْ هَلَلَا هَلَلَ لُوسَرِ نَأَ ، اَمْهَنَعْ هَلَلَا يَصَرَ رَمْعَ نَبَانَعْ
لُوسَرْ دَمْحُمْ هِيفَ شَقَنَ وَهَفَكَ يَلَيْ اَمَمْ صَفَ لَعَجَ وَبَهْذَنَمْ اَمَاتَ اَخَدَّتَ
اَلَّا لَاقَ وَهَبَ يَمَرَ اَهَوَدَّتَ اَدَقَ مُهَارَ اَمَلَفَ هَلْثُومُ سَانَلَ اَدَّتَ اَفَ هَلَلَا
هَضَفَلَ اَمِيَتَ اَوَّحَ سَانَلَ اَدَّتَ اَفَ هَضَفَ نَمْ اَمَاتَ اَخَدَّتَ اَمُثَ ، اَدَبَ اُسَبَلَ اَ
وَبَأَمَلَسَ وَهَيَلَعْ هَلَلَا هَلَلَ صَبَنَلَ اَدَعَبَ مَتَاحَلَ اَسَبَلَ فَرَمْعُ نَبَلَ اَلَّا لَاقَ
قَفَتَمْ) "سَيَرَأْرَئَبَ يَفَنَامْتُعْ نَمَعَقَ وَهَتَحَ ، نَامْتُعْ مُثَ ، رَمْعَ مُثَ ، رُكَبَ
(هَيَلَعْ

Ибн Умар розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам тиллодан узук тақиб, унинг кўзини қўлларининг кафти тарафига қилиб олдилар. Унга Муҳаммад Расулуллоҳ лафзларини нақшини солдирдилар. Одамлар ҳам у зот каби тиллодан узук тақиши бошладилар. Расулуллоҳ одамларни тиллодан узук таққанларини кўргач ўз узукларини ечиб қўйдиларда, буни энди тақмайман, дедилар. кейинроқ кумушдан узук тақа бошладилар. Одамлар ҳам кумуш узук тақа бошладилар”. Ибн Умар розияллоху анҳу айтдилар: “Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан сўнг у узукни Абу Бакр, сўнгра Умар, сўнг Усмон розияллоху анҳумлар Арийс қудуғига тушиб кетгунича тақдилар”. (Муттафақун алайҳ).

Аҳмад ибн Ҳанбалдан узук тақишиликда суннат нима? деб сўралганда, у зот: "Қавмнинг узуклари фақат кумушдан бўлар эди", деди (Ал-Масуатул фиқхия. Ж.11. – Б. 25).

Узук дейилганда асосан унинг халқаси назарда тутилади. Шунга кўра халқаси кумушдан бўлиб, кўзи қимматбаҳо тошлардан ясалган узукни тақиш жоиздир.

Тақиш ман қилинган узуклар

Эркаклар тилло узук тақишдан қайтарилигандар.

مَتَّاْخ نَعْ ىَهُنْ هَنْأَ : مَلَسَوْ ٰيَلَعْ ٰلَلَى ٰلَصِ يَبَنَلَا نَعْ ، ٰرِيرَه يَبَأَ نَعْ
مَلَسَمَوْ يَرَاحَبَلَا ٰجَرَحْ أَ . بَهُذَلَا

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

"Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам тилло узук тақишдан қайтардилар".

(Бухорий ва Муслим ривояти).

مَلَسَوْ ٰيَلَعْ ٰلَلَى ٰلَصِ يَصَرَّ يَلَعْ نَعْ
مَأَرَحْ نَأَدَه " ٰلَاقَفَ ٰيَدِي آمَوْبَعَ فَرَمُثْ ٰوَلَآمَشَبَ آرِيرَه وَ ٰونِيمَيَبَ آبَهَدْ
(يَئَاسَنَلَاوَ دَمَحْ أَجَرَحْ أَ) "يَتَّمُّرُوكُذَ يَلَعْ

Али розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

"Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ўнг қўлига тиллони, чап қўлига ипакни олдилар. Сўнгра иккаласи билан икки қўлини юқорига кўтариб, “Булар умматимнинг эркакларига ҳаромдир”, дедилар".

(Аҳмад ва Насойи ривояти).

مَلَلَا ٰلَصِ مَلَلَلَوْسَرَنْأَ ، امَهُنَعْ ٰلَلَى يَصَرَّسَنْبَ ٰلَلَلَى دَبَعْ نَعْ وَ
دَمْعَيْ " ٰلَاقَوْ ٰحَرَطَفُ مَعَزَنَفَ ٰلُجَرَدَيْ يَفِبَهَدْنَمَمَتَّاْخَ ٰأَرَمَلَسَوْ ٰيَلَعْ
بَهَدْ آمَدْعَبَ ٰلُجَرَلَلَلَيَقَفَ ، ٰوَدَيْ يَفَآمَلَعَجَيَافَ ٰرَانَنَمَزْمَجَ ٰلَإِمُكُذَحَأَ
آلَ ٰلَاقَ ٰوَبَعَفَتَنَأَكَمَتَّاْخَدْخَ ٰمَلَسَوْ ٰيَلَعْ ٰلَلَى ٰلَصِ مَلَلَلَلَى دَبَعْ نَعْ وَ
مَلَسَوْ ٰيَلَعْ ٰلَلَى ٰلَصِ مَلَلَلَى دَبَعْ نَعْ (مَلَسَمَجَرَحْ أَ)

Абдуллоҳ ибн Аббос розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

"Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам бир кишининг тилло узук таққанини кўриб, унинг қўлидан ечиб олиб, ташлаб юбордилар ва “Сизлардан бирингиз ўтнинг чўғини қасд қилиб қўлига оладия?!”,

дедилар. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам кетгач, бояги кишига узугингни олиб (бошқа мақсадда) фойдаланавер, дейилинди. У: “Аллоҳга қасам, ҳаргиз уни олмайман, уни Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ташлаб юбордилар, деди”. (Муслим ривояти).

Шунингдек, эркакларга фақат кумуш, аёлларга эса тилло ва кумушдан ясалган узуклар ҳалол ҳисобланади. Лекин, темир, мис, қўрғошин, бронза каби металлардан ясалган узуклар эркагу аёлга ҳам ҳаром саналади.

هَيَّلَعْ ۖ لِلَّا يَلْمَضِيَّ بِنَالا ۚ يَصْرَهُ دُبِّرُ نَعْ ۖ
رَأَنَلِلَّا لَهُ يَلْحَكُ ۖ يَلْعَرَأَ يَلْأَمَ ۖ " ۖ لَأَقَفِ ۖ دِيَدَحْ نَمُ مَتَأَخْ ۖ هَيَّلَعْ وَمَلَسَوْ ۖ
دُجَّا يَلْأَمَ ۖ " ۖ لَأَقَفِ - رَفِصَأْ سَاحَنِ ۖ هَبَشْ نَمُ مَتَأَخْ ۖ هَيَّلَعْ وَهَءَاجْ مُثُ ۖ هَحَرَطَفِ ۖ
لَأَقِ ۖ هُدُخَّتْ لَءَيَّشِيَّأْ نَمِ ۖ لَلَّا لَوْسَرَأَيَّلَأَقِ ۖ هَحَرَطَفِ ۖ مَأْنَصَنِلَأَحَيَرَكْنَمِ ۖ
(دواد وب او يئاسنالا ھجرخا) ۖ لَأَقْثُمُ مَمْتُتَ لَلَّا وَهَقَرَوْ نَمِ

Бурайда розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Темир узук тақсан бир киши Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳузурига келди. Шунда у зот: “Негадир сенда дўзах аҳлининг зийнатини қўряпман-а”, дедилар. бас у тақиши тарк қилди. Кейинроқ сариқ мисдан узук тақиб келди. Шунда у зот “Негадир сендан бутнинг ҳидини сезаяпман-а”, дедилар. Бас у тақиши тарк қилди. Ҳалиги киши: “Нимадан узук тақсам бўлади?”, деди. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: “Кумушдан, вазнини бир мисқолга етказмагин”, дедилар”.

(Насойи ва Абу Довуд ривояти).

هَيَّلَعْ ۖ لِلَّا يَلْمَضِيَّ بِنَالا ۚ يَصْرَهُ دُبِّرُ نَعْ ۖ إِلَاقِ نَعْ ۖ لِلَّا يَصْرَهُ بَأَطْلَانْ بَرَمُعْ ۖ
مَمْتَحَنَتْفِ ۖ هُدُقْلَافِ ۖ " ۖ اَذْقَلَأَ ۖ " ۖ لَأَقَفِ بَهَذْنَمِ ۖ اَمَّاتَأَخْ ۖ لَعَرَدَيِ ۖ يَفِيَأَرَمَلَسَوْ ۖ
تَكَسَّفِ ۖ هَضَفْ نَمِ مَمَّتَأَخْ ۖ بَمَّتَحَنَتْفِ ۖ هُنْمَرَشْ اَذْ ۖ " ۖ لَأَقَفِ دِيَدَحْ نَمِ مَمَّتَأَخْ ۖ
(دمح أ ھجرخا) ۖ نَعْ

Умар ибн Хаттоб розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам бир кишининг қўлида тилло узук кўриб: “Буни ташлаб юбор”, дедилар. У уни ташлаб юбориб, темир узук тақиб олди. У зот: “Буниси ундан ҳам ёмон”, дедилар. Кейин кумушдан узук тақсан эди Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам индамадилар”.

(Аҳмад ривояти).

يَلْعَبُ الْلَّالَى لِلصَّيْبَنَلَّا نَأْ وَدَجْ نَعْ هِيَبَأْ نَعْ بَيْغُشْ نَبْ وَرْمَعْ نَعْ وَدَحْتَأْ وَهَاقْلَأَفْ نَعْ صَرْعَأَفْ بَهَدْ نَمْ أَمَّتَأَخْ وَبَأْخَصَأْصَنْعَبْ يَلْعَبُ يَأَرْ هَمْلَسَ وَدَحْتَأَفْ هَاقْلَأَفْ رَأْنَلَلَهَأْ يَلْعَبُ آدَهْ هَرْشَ آدَهْ " يَلْأَقْفَ دِيَدَحْ نَمْ أَمَّتَأَخْ (نَسْحَ دَنْ سَبْ دَمْحَأْ مَجْرَحَأْ) هَنْعَ تَكَسَّفَ قَرَوْنَمْ أَمَّتَأَخْ

Амр ибн Шуайб отасидан, у бобосидан ривоят қиласи:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам саҳобаларидан баъзисини қўлида тилло узук кўриб қолиб ундан юз ўғирдилар. Саҳобий уни ташлаб юбориб, темирдан узук тақиб олди. Шунда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: “Буниси ёмонроқ, бу дўзах аҳлининг зийнатидир”, дедилар. саҳобий уни ҳам ташлаб юборди. Кейин кумушдан узук таққанида Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам индамадилар”.

(Аҳмад ривояти).

هـ يـ لـ إـ رـ طـ انـ فـ بـ هـ دـ نـ مـ آـ مـ تـ أـ خـ سـ بـ لـ هـ نـ أـ صـ أـ غـ لـ اـ نـ بـ وـ رـ مـ عـ نـ بـ هـ لـ لـ اـ دـ بـ عـ نـ عـ وـ آـ مـ تـ أـ خـ سـ بـ لـ مـ ثـ هـ حـ رـ طـ فـ هـ وـ رـ كـ هـ نـ أـ كـ مـ لـ سـ وـ هـ يـ لـ عـ هـ لـ لـ اـ يـ لـ صـ هـ لـ لـ اـ لـ وـ سـ رـ قـ رـ وـ نـ مـ آـ مـ تـ أـ خـ سـ بـ لـ مـ ثـ هـ حـ رـ طـ فـ هـ تـ بـ حـ أـ وـ تـ بـ حـ أـ آـ دـ هـ "ـ إـ لـ أـ قـ فـ دـ يـ دـ حـ نـ مـ (دمـ حـ أـ هـ جـ خـ أـ) هـ نـ عـ تـ كـ سـ فـ

Абдуллоҳ ибн Амр ибн Ос розияллоҳу анхудан ривоят қилинади:

“У киши тилло узук тақиб олган эди. уни Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам кўриб қолиб, ёқтиргандаи бўлувдилар, у уни ташлаб юборди. Сўнгра темир узук тақиб олди. Шунда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам “Бу хabis, хabisроқ (жирканч, ифлосроқ)дир”, дедилар. У уни ташлаб юборди. Сўнгра кумуш узук тақиб олди. У зот индамадилар”.

(Ахмад ривояти).

بَهْذلَا وَرْفُصْلَا وَدِيَدْلَا وَرَحْلَابُ مُتَّحَّشْلَا مُرَحَّ

"Тош, темир, сариқ мис, бронза, тиллодан узук тақишиң ҳаром саналади".

(Бахрүр роик).

نَأْ يَلْعُصَنْ آذَهَوْ صَفْلَابْ آلِإِمْتَحَتَيْ آلَوْ ٰرِيَعْ صَلْمَاجْلَا يَفَوْ
مَارَحْ رُفْصَلَاوْ دَيَدَحْلَآوْ رَحْلَابْ مَتَحَّلَـا

Жомиъус сағирда келтириләди:

“Фақатгина кумуш узук тақилади. Бу эса тош, темир, сариқ мис, бронза узукларни тақишиң ҳаромлиги борасида ҳужжатдир”.

(Иноя шархул Ҳидоя).

= لداعي ام وهو .لاق ثم نع مـتـاخ لـجـرـلـا دـيـزـيـ اـلـ :ـيـفـنـحـلـا لـاقـ =
ام ارج 4,25

Ҳанафий мазҳбида, киши узугини бир мисқолдан зиёда қилмаслиги лозим.
Бир мисқол 4. 25 грамга түғри келади.

يـبـنـلـا ئـلـإـ ءـاجـ آـلـجـرـنـأـ ،ـمـنـعـ هـلـلـا يـصـرـ ئـدـيـرـبـ ثـيـدـحـ كـلـذـ يـفـ مـهـتـجـحـ وـ
كـيـلـعـ ئـرـأـ يـلـ اـمـ ئـلـأـقـفـ ئـدـيـدـحـ نـمـ مـتـاخـ ئـلـعـ وـ مـلـسـ وـ ئـلـعـ هـلـلـا ئـلـصـ
دـجـأـ يـلـ اـمـ ئـلـأـقـفـ ئـهـبـشـ نـمـ مـتـاخـ ئـلـعـ وـ ئـاجـ مـثـ ئـهـجـرـطـفـ ،ـرـآنـلـا لـهـأـ ئـلـحـ
ئـلـأـقـ ئـهـدـحـتـأـ ئـءـيـشـ ئـيـأـ نـمـ ئـلـلـ1ـلـوـسـرـ آـيـ ئـلـأـقـ ئـهـجـرـطـفـ ئـمـاـنـصـأـلـ1ـحـيـرـكـنـمـ
(يـئـاسـنـلـاـوـ دـوـادـ وـبـأـوـ يـذـمـرـلـاـ جـرـخـأـ) ئـلـأـقـثـمـ مـمـتـتـ ئـلـوـقـرـوـ نـمـ

Уларнинг бу борадаги ҳужжатлари Бурайда розияллоҳу анҳудан ривоят қилинган ҳадис бўлиб, бир киши Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам хузурлаига келди. Уни қўлида Темирдан бўлган узук бор эди. Шунда у зот:

“Темир узук таққан бир киши Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳузурига келди. Шунда у зот: “Негадир сенда дўзах аҳлининг зийнатини кўряпман-а”, дедилар. бас у тақиши тарк қилди. Кейинроқ сариқ мисдан узук тақиб келди. Шунда у зот “Негадир сендан бутнинг ҳидини сезаяпман-а”, дедилар. Бас у тақиши тарк қилди. Ҳалиги киши: “Нимадан узук тақсам бўлади?”, деди. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: “Кумушдан, вазнини бир мисқолга етказмагин”, дедилар” (Термизий, Абу Довуд, Насойи ривояти).

Аёллар тақиши ман этилган узук

Ҳанафий мазҳабига биноан, аёл кишилар тилло, кумушдан бошқа металлардан ясалган узукларни тақишилари ҳаром саналади.

ىـلـعـ مـارـ وـهـفـ ۋـبـشـلـاـوـ رـفـصـلـاـوـ دـيـدـحـلـاـبـ مـتـخـتـلـاـ اـمـأـفـ
هـيـلـعـ هـلـلـاـ لـوـسـرـنـأـ يـورـ اـمـ هـيـفـ لـمـأـلـاـوـ ئـاعـيـمـجـ لـاجـرـلـاـوـ ئـاسـنـلـاـ
،ـمـاـنـصـأـلـاـ حـيـرـكـنـمـ دـجـأـ يـلـ اـمـ» ئـلـأـقـفـ ،ـرـفـصـ مـتـاخـ لـجـرـىـلـعـ ئـأـرـ ئـمـالـسـلـاـ
يـلـ اـمـ ئـلـأـقـفـ ،ـدـيـدـحـ نـمـ مـتـاخـ لـجـرـىـلـعـ مـالـسـلـاـ هـيـلـعـ هـلـلـاـ لـوـسـرـ ئـأـرـ
رـانـلـاـ لـهـأـ ئـلـحـ كـيـلـعـ ئـرـأـ

Темир, қўрғошин, бронза, сариқ мисдан бўлган узук аёлларга ҳам эркакларга ҳам бирдай ҳаром ҳисобланади. Бу борадаги далил, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламдан ривоят қилинган қуйидаги ҳадисдир: “Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам сариқ мисдан узук таққан

кишини кўриб:

“Менга нима бўлдики, сенда бутни ҳидини топаяпман” дедилар.

Расууллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам бир кишини темирдан узук таққанини кўриб:

“Менга нима бўлдики, сенда дўзах аҳлини зийнатини кўраяпман” дедилар”.

Икки қўлга узук тақиши

كَلْذِكُو، دَحْاوْ مَتَّاخْ نَمْ رَثَكَأَبْ مَتَّخْتَلَا زَاقْ مَلْعَلَا لَهُ مَالَكْ نَمْ رَهْطَأَلَا^ا
الْوَةَاهَابَمْ كَلْذِيَفْ نَوْكَيْ إَلْ نَكْلَوْ، نَيْدِيلَا اَتَلَكْ يَفْ مَتَّخْتَلَا زَاقْ
مَرْحَ إَلَإِوْ ءَالِيَخْ إَلَوْافَارَسَإِ

Аҳли илмлар каломига биноан бир узукдан кўпроқ узук тақиши жоиздир.

Шунингдек, икки қўлга узук тақиши ҳам. Лекин, ўшандага фахрланиш, исроф ва ғуурланиш бўлмалиги лозим. Агар бўлса, ҳаром бўлади.

Узук билан ҳожатхонага кириш

هَلَلَا رَكَذْ هَيْفْ نَاكْ اَذِ اَمِيسْ اَلْ، مَرْتَحَمْ طَفَلَبْ اَشْوَقَنَمْ مَتَّاخْلَا نَاكْ اَذِ
نَاكْ اَلْأَقِسَنْ اَنَّعْ، مَامِحَلَا وَأَءَالِخَلَا لَوَخْ دَلَبَقْ مَعَلَخْ بَجَيْفْ، يَلَاعَتْ
هَجَرْخَأْ) هَمَتَّاخْ عَزَنْ، اَلْخَلَادْ اَذِ اَمَلَسَوْهَيَلَعْ هَلَلَا اَلْصَهَلَلُوسَرْ
(يَذْمَرَتَلَا

Агар узукка эҳтиромли сўзлар ёзилган бўлса, жумладан, унда Аллоҳ таолонинг зикри бўлса, ҳожатхона ёки ҳаммомга киришдан илгари уни ечиш лозим бўлади.

Анас розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расууллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳожатхонага кирсалар узукларини ечиб қўяр эдилар”.

(Термизий ривояти).

Узукка нақш солиш

Уламоларимиз узукка нақш солишга ижозат берганлар.

1. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам узукларига “مَرْسَرْ دَمْحَرْ لَلَلْهُ”;

2. Абу Бакр розияллоҳу анҳу “نَعْ لَلَلْهُ رَدَاقْ لَا مَعْنَى (Қандай ҳам улуғ, ҳар бир ишга қодир бўлган Аллоҳ)”;

3. Умар розияллоху анху “(عَلِيٌّ يُفَرِّجُ الْأَذًى وَالْمُؤْمِنُونَ هُمُ الْأَمْنٰ) (Үлим насиҳатгүйлилкка кифоя қиласизлар);
4. Усмон розияллоху анху “(كَاتِبُ الْأَذْيَارِ هُوَ الْمُؤْمِنُونَ) (Қаттиқ сабр қиласизлар ёки қаттиқ надоматга қоласизлар);
5. Али розияллоху анху “(عَلِيٌّ الْمُؤْمِنُونَ هُمُ الْأَمْنٰ) (Мулк Аллоҳницидир);
6. Абу Ҳанифа раҳматуллохи алайҳ “(كَاتِبُ الْأَذْيَارِ هُوَ الْمُؤْمِنُونَ) (Яхшиликни гапиргин, йўқса жим тур);
7. Абу Юсуф раҳматуллохи алайҳ “(كَاتِبُ الْأَذْيَارِ هُوَ الْمُؤْمِنُونَ) (Ким ўз фикрига суяниб қолса, надомат қиласи);
8. Имом Мұхаммад раҳматуллохи алайҳ “(كَاتِبُ الْأَذْيَارِ هُوَ الْمُؤْمِنُونَ) (Ким сабр қилса, зафар қучади) лафзларини ёздирғанлар.

Жонли ҳайвонлар нақши туширилган ёки коғирларнинг шиорлари битилган узук тақиши

،هَمَرْحَمْ نَأْوِي حَلَّا وَأْ نَاسِنَإِلَّا يَنْبَ نَمْ حَاوْرَأَلَا تَاوْدَ رَوْصَنْ نَأْ كَشَ إِلَّا
يَلِإِ ةَكَئِإِلَّمَلَ لَوْخَدَ عَنْمَتَ رَوْصَنْلَأَنَّلَوَ، نَيِرَوْصَمَلَلَ دِيَدَشَلَأَ دِيَعَوْلَلَ
،هَنَعَ هَلَلَأَ يَصَرَّهَ حَلَّطَ يَبَأَ ثَيَدَحَ يَفَفَ، رَيِّوَاصَتَ اهِيَفَ يَتَلَأَ تَوِيَبَلَأَ
هَيَفَ آثَيَبُهُ ةَكَئِإِلَّمَلَأُلْحَدَتَ إِلَّا "هَلَاقَ مَلَسَنَوَهَيَلَعَ هَلَلَأَ ئَلَصَنَّ يَبَنَلَأَنَّا
(مَلَسَمَوَهَيَرَاحَبَلَأَهَجَرَأَهَرَوْصَ)

Мусаввиrlар борасида қаттиқ ваъийд борлигига биноан шаксиз инсон ва ҳайвонлардан иборат жонли нарсаларнинг суратини чизиш ҳаромдир. Чунки, сурат фаришталарни тасвирили уйга киришдан тўсади.

Абу Талҳа розияллоху анхудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоху алайҳи васаллам: “Фаришталар сурат бор уйга кирмайди” дедилар”.
(Бухорий ва Муслим ривояти).

،نَيِنَمَمْؤْمَلَأَمُأَشَيَّاعَنَعَ، نَيِرَوْصَمَلَلَ دِيَكَأَلَأَ دِيَعَوْلَأَوَيَهَنَلَأَءَاجَ دَقَلَوَ
اهِيَفَهَشَبَحَلَأَبَأَهَنَيَأَرَهَسَيَنَكَ أَتَرَكَدَهَمَلَسَمُأَوَهَبَيَبَحَمُأَنَّا
آذَإِلَكَئِلَوْأَنَّا" هَلَاقَفَمَلَسَنَوَهَيَلَعَ هَلَلَأَ ئَلَصَنَّيَبَنَلَلَأَتَرَكَدَفُهُرَيِّوَاصَتَ
هَيَفَ اوْرَوْصَنَوَهُدَجَسَمَوَرْبَقَهَلَعَ اوَنَبَهُتَأَمَفُحَلَأَصَلَأُلْحَرَلَأُمَهِيَفَنَأَكَ
قَفَتَمَ" هَمَأَيَقْلَأَمَوَيَهَلَلَأَدَنَعَقْلَخَلَأُرَارَشَلَكَئِلَوْأَفَهَرَوْصَلَأَكَلَتَ
هَيَلَعَ

Мусавирлар борасида қаттық ваъийд ва қайтариқлар ворид бўлган.

Оиша Уммул мүминийн розияллоху анҳодан ривоят қилинади:

“Умму Ҳабиба ва Умму Салама розияллоҳу анҳолар ҳабашистонда кўришган суратли черковни зикр қилдилар ва Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга айтиб бердилар. Шунда у зот:

“Улардан солиҳ киши вафот этса, қабри устига масжид қуришар ва унга уларнинг суратларини солишар эди. Улар қиёмат куни Аллоҳ таоло ҳузурида махлүқотларнинг энг ёмонлари дирлар” дедилар”.

(Мұттафакұн алайх).

ـ داس و ـ ةـ قـ زـ مـ نـ تـ رـ تـ شـ اـ آـ هـ نـ آـ هـ نـ عـ مـ هـ لـ لـ لـ اـ يـ صـ رـ نـ يـ نـ مـ قـ مـ لـ اـ مـ اـ ةـ شـ ئـ اـ عـ نـ عـ ئـ لـ لـ عـ مـ اـ قـ مـ لـ سـ وـ هـ يـ لـ عـ هـ لـ لـ لـ اـ يـ لـ صـ هـ لـ لـ اـ لـ وـ سـ رـ اـ هـ آـ هـ اـ رـ اـ مـ لـ فـ ،ـ رـ يـ وـ اـ صـ اـ هـ يـ فـ هـ لـ لـ اـ لـ وـ سـ رـ اـ يـ :ـ تـ لـ اـ قـ فـ ،ـ هـ يـ هـ اـ رـ كـ لـ اـ وـ هـ جـ وـ يـ فـ تـ فـ رـ عـ فـ ،ـ هـ لـ حـ دـ يـ مـ لـ فـ بـ اـ بـ لـ اـ لـ اـ قـ فـ ؟ـ تـ بـ نـ دـ اـ اـ دـ اـ مـ ،ـ مـ لـ سـ وـ هـ يـ لـ عـ هـ لـ لـ لـ اـ يـ لـ صـ وـ لـ وـ سـ رـ ئـ لـ اـ وـ هـ لـ لـ اـ يـ لـ اـ بـ وـ تـ اـ ئـ لـ لـ قـ "ـ ةـ قـ زـ مـ نـ لـ اـ وـ دـ هـ لـ اـ بـ اـ مـ "ـ ئـ مـ لـ سـ وـ هـ يـ لـ عـ هـ لـ لـ لـ اـ يـ لـ صـ هـ لـ لـ اـ لـ وـ سـ رـ اـ ئـ لـ لـ اـ لـ اـ قـ فـ ،ـ اـ هـ دـ سـ وـ تـ وـ اـ هـ يـ لـ عـ دـ عـ قـ تـ لـ كـ لـ اـ هـ تـ يـ رـ تـ شـ اـ هـ لـ لـ اـ لـ اـ قـ يـ فـ ،ـ نـ وـ بـ دـ يـ قـ مـ اـ يـ قـ لـ اـ مـ وـ يـ رـ وـ صـ لـ اـ وـ دـ هـ بـ اـ حـ مـ اـ نـ "ـ ئـ مـ لـ سـ وـ هـ يـ لـ عـ هـ لـ لـ اـ لـ اـ قـ فـ ،ـ نـ وـ بـ دـ يـ قـ مـ اـ يـ قـ لـ اـ مـ وـ يـ رـ وـ صـ لـ اـ وـ دـ هـ بـ اـ حـ مـ اـ نـ "ـ ئـ مـ لـ سـ وـ هـ يـ لـ عـ هـ لـ لـ اـ لـ اـ قـ فـ يـ دـ لـ اـ تـ يـ بـ لـ اـ نـ "ـ ئـ لـ اـ قـ وـ هـ مـ تـ قـ لـ خـ اـ مـ اوـ يـ حـ اـ

Оиша Уммул мүминийн розияллоху анҳодан ривоят қилинади:

“У (Оиша онамиз) тасвири бир ёстиқ сотиб олдилар. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам уни кўрганларида эшик олдида тўхтаб, ичкарига кирмадилар. У зотнинг юзларида хушламаганликларини сезиб: “Эй, Аллоҳнинг расули Аллоҳ таолога ва Унинг расули соллаллоҳу алайҳи васалламга тавба қиласман! Нима гуноҳ қилибман?” деди. Шунда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: “Бу ёстиқнинг сабаби нимада?” дедилар”. Мен: “Ўтиришингиз ва бош қўйишишингиз учун сизга уни сотиб олдим” дедим. Шунда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: “Бу сурат эгалари қиёмат куни азобланадилар ва уларга: “Яратган нарсаларингизни тирилтиинглар” дейилади, деб: “Сурати бор уйга фаришта кирмайди” дедилар”.

(Мұттафақұн алайх).

ڏا، ام هن ع ڦللا ی ض ر س آب ع ن ب ا د ن ع ت ن ک ٻ ل آ ق ن س ح ل ل ا ی ب ا ن ب د ی ع س ن ع
، ی د ی ڇ ڳ ن ص ن م ی ت ش ی ع م ا م ن ا ن ا س ن ا ی ن ا ی س آب ع ا ب ا ا ی ٻ ل آ ق ف ل ج ر ه ا ت
ت ع م س ا م آل ڪ ٿ ڏ ح ا ا ل ی س آب ع ن ب ا ل آ ق ف ر ی و ا ص ت ل ا و ڏه ڻ ن ص ا ی ن ا و
ر و ص ن م " ٻ ل و ڦ ی ڻ ت ع م س ٻ ل و ڦ ی م ل س و ڦ ی ل ع ڦ ل ل ا ی ل ص ڦ ل ل ا ل و س ر
اه ی ف ڇ ف آ ن ب س ڦ ل و ڇ و ر ل ا ا ه ی ف ڇ ف ن ی ڻ ت ح ڻ ب ڻ ع م ڦ ل ل ا ن ا ف ڇ ر و ص

كَحْيَ وَلَا قَفْ هُوْجَ وَرَفْصَأْ وَدِيَدَشْ وَوْبَرْ لُجَّرَلَا - رَعْذَوْ فَاخْ - أَبَرَفْ ، "أَدَبَأْ حُورْهِيَفْ سْيَلْ ئِيَشْ لُكْ بَرَجَشَلَا آذَوبَ كَيَلَعَفَ عَنْصَتْ نَأْ آلَإِتْيَبَأْنَإِ (يَرَاحَبَلَا هَجَرَخَأْ)

Саъид ибн Абул Ҳасандан ривоят қилинади:

“Ибн Аббос ҳузуридалигимда бир киши келиб: “Эй, Абу Аббос! Мен инсонман, менинг ризқим қўлим ясаган нарсадан. Мен бу тасвиirlарни ясайман” деди. Шунда ибн Аббос розияллоҳу анҳу: “Мен сенга фақат Расулуллоҳ коллаллоҳу алайҳи васалламдан эшитган нарсамни айтаман. У зот: “Ким бир сурат чизса, унга руҳ пуфлагунича Аллоҳ таоло уни азоблайди. У ҳаргиз унга (руҳ) пуфлай олмайди” деяётганларини эшитдим” деди”. Ҳалиги киши қаттиқ қўрққанидан юзи сарғайиб кетди. Шунда у (ибн Аббос): “Агар бош тортсанг ҳолинггавой бўлади. Агар ясамоқчи бўлсанг бу дарахтни ва руҳи йўқ ҳар бир нарсани ясашинг лозим бўлади” деди”.

(Бухорий ривояти).

نَمَثْ نَعَ مَلَسَ وَهِيَ لَعَ ٰلَلَّا يَلَصُ يَبَّنَلَا ئَهَنَ " ٰلَاقَ ٰفْيَحْجَ يَبَأْ نَعَ ،ابَّرَلَالَكَآوَ ٰهَمُو شَوْمَلَآوَ ٰهَمَشَأَوْلَانَعَ ئَهَنَ وَمَدَلَالَنَمَثَ وَبَلَكَلَا (يَرَاحَبَلَا ٰمَحَرَخَأَ) " ٰرَوْصُمَلَالَنَعَلَ وَبَلَكَوْمَ وَ

Абу Жүхайфа розияллоху анхудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам итнинг баҳосидан, қоннинг баҳосидан, танага сурат солувчи ва солдирувчидан, рибо егувчи ва едиргувчидан қайтардилар. Ва расм чизувчини лаънатладилар”.
(Имом Бухорий ривоят қилган).

مث إلأو، أدب حور اذ قروص متاخلا على شقونُي نأ زوجي ال قبس ام على
يتلا متاخلا مادختسا زوجي ال كل ذك و .يرتشمل اوناصللا على
وأ تاناويح روص اهيلع يتلا ال و ،يراصنلا ظمالع يه و نابلصللا اهيلع
مارح كلذ لكف ،روي ط

Юқорида ўтилган ҳадисларга биноан жони бор нарсаларни узукка нақш қилиш жоиз эмас. Уни гуноҳи эса, ясовчи ва сотувчига бўлади. Шунингдек, хож туширилган узукларни тақиши ҳам жоиз эмас. Чунки, у насоролар аломатидир. Ҳайвон ва қуш суратлари мавжуд узуклар ҳам шулар жумласидандир. Бас, уларнинг барчаси ҳаромдир.

Жони бор ҳайвон шаклида ясалган узуклар ҳүкми

وأ، ئكمس لكس وأ، ئالثم سوواط لكس ئلع وە ام ماتاوخلا نم دج و دقل
باب نمف، ماتاخلا ئلع ريوصتلا ميرحتب انلق اذاف، ناويح لكس
ايعاد ناك امبولو، دشأ هنأ، ئالاثمت لثمي يذلا ماتاخلا ميرحت ئلوا
حون موقع لصح امك ليثامتلاو ريواصتلا كلت ئدابع ئلإ ايصفمو
مالسلما هيلىع

Товус, балиқ, ҳайвон шаклидаги узуклар ҳам мавжуд. Узукка жонли нарсаны тасвирини солиши ҳаром деб турганимизда, узукларни жонли ҳайвонларга үхшатиб ясаш ҳаромликда қаттикроқдир. Чунки, баъзан ўша нарсалар Нуҳ алайҳиссалом қавмида юз бергани каби тасвир ва ҳайкалларга ибодат қилишга олиб боради.

Таҳоратда узукни қимирлатиш

نأ هبح اص دكأتي ملو، كرحتي الّاقيض ناك إذاً عوض ولاءانثأ متاخلاً كيرحت بجي
هتحت ييتلا ۋەرسىبلالى لىصو دق ئاملا

Узук ҳаракатланмайдиган даражада тор бўлса ёки узук эгаси узук остидаги танага сув етишига ишонч ҳосил қилмаса, таҳорат асносида узукни қимирлатиб қўйиши вожиб бўлади.

ىلإ لصي نأ ءامـلـلـ نـكـمـيـ وـأـمـاعـونـ أـقـيـصـ وـأـعـسـاـوـ مـتـاخـلـاـ نـاـكـ نـإـفـ
هـكـىـرـحـتـ وـأـعـزـنـ مـزـلـىـ الـفـ ،هـتـحـتـ يـتـلـاـ ٰرـشـبـلـاـ

Узук кенг бўлса ёки тор бўлсада узук остидаги танага сув етиши мумкин бўлса, уни ечиш ҳам, қимирлатиш ҳам лозим бўлмайди.

مهم رمأ ادهو، ئاشنلا ئىلإ ءاملا لوصو عنمي لئاح لك متاخلاب قحلى و
آلثم ريكانملاك، ئاسنلا امي س السانلا نم ريثك هنع لفغ امبر
مجول اىلع عضوت يبتلا تاغبصل ا ضعب و

Танага сув етишига монелик қиладиган ҳар бир түсиқ узукка ҳамл қилинади. Бу иш мұхим бўлиб, кўпинча аксарият инсонлар, хусусан аёллар унга бепарво бўладилар. Ниқоб ва баъзи юзга қўйиладиган бўёклар каби.

Ғусулда узукни қимирлатиш

تاطف سست تحتح ام ىتح ،ن دبلا ع يم ج مع ي نأ بج ي لس غلا نأ مولع ملا
ءاملا لصي ىتح متاخلا كيرحت لس غلا يف بج يف ،ل هرت ملا ن طبلا
مع زن بج و ،ه قي ضل ه كيرحت ن كرمي مل ن إف ،ه تتحت ام ىلإ

Маълумки, ғусулда сув барча баданга тегиши лозим ва лобуддир. Ҳатто осилиб тушиб қолган қорин тагларига ҳам сув етказиш вожибдир. Ғусулда

узук остига сув етиши учун узукни қимирлатиб қўйиш вожибdir. Агар торлиги сабабли қимирлатиш мумкин бўлмаса, уни ечиб ташлаш вожиб бўлади.

Таяммумда узукни ечиб қўйиш

يـفـكـيـ الـوـ ،ـمـمـيـتـلـاـ ءـانـثـأـ مـتـاخـلـاـ عـزـنـ بـجـيـ هـنـأـ لـعـ مـلـعـلـاـ لـهـأـ رـوـهـجـ
،ـقـرـشـبـلـاـ نـمـ مـتـاخـلـاـ تـحـتـ اـمـ هـلـإـ لـصـيـ اـلـ فـيـثـكـ بـارـتـلـاـ نـأـ ،ـهـكـيـرـحـ
مـتـاخـلـاـ تـحـتـ يـرـسـيـ نـأـ نـكـمـيـ لـئـاسـ ءـامـلـافـ ءـامـلـاـ نـمـ سـكـعـلـاـ لـعـ

Таяммум асносида узукни ечиш вожиб эканлигига аҳли илм жумҳури иттифоқ қилган. Уни қимирлатиб қўйишни ўзи кифоя қилмайди. Чунки, турпоқ қўйиқ бўлгани боис узук остидаги танага етмай қолади. Сувни акси ўлароқ. Сув оқувчи бўлгани боис узук остига сизиб киради.

Намозда узукни ўйнаш

نـأـ دـبـعـلـاـ لـعـفـ ،ـنـيـتـدـاهـشـلـاـ دـعـبـ مـالـسـإـلـاـ نـاـكـرـأـ مـهـأـ ةـالـصـلـاـ نـأـ كـشـ اـلـ
يـفـ رـطـنـتـ اـمـدـنـعـ نـكـلـوـ ،ـاـهـيـفـ عـوـشـخـلـاـوـ هـتـالـصـ نـيـسـحـتـ لـعـ صـرـحـيـ
ىـتـحـ ،ـمـتـاـوـخـلـاـبـوـ،ـبـوـثـلـاـبـوـ ،ـةـيـحـلـلـاـبـ ثـبـعـ ،ـبـجـعـلـاـ دـجـتـ نـيـلـصـمـلـاـ عـقـاـوـ
ةـيـصـاـيـرـ تـاـكـرـحـ لـمـعـيـ مـأـ ةـالـصـ يـفـ نـاـسـنـإـلـاـ اـذـهـ لـهـ كـشـتـ تـحـبـصـاـ

Икки шаҳодатдан кейин исломнинг энг аҳамиятли рукни намоз ҳисобланади. Шундай экан, бандага намозни гўзал қилиши, унда хушуъ билан туриши лозимdir. Лекин, намозхонларни кузатсанг ажоib нарсага дуч келасан, яъни сақоллларини, кийимларини, узукларини ўйнаб турадилар. Ҳатто, бу инсон намоздами ёки бадан тарбия билан шуғилланаяптими?, деб ўйлаб қоласан.

Эҳромда узук тақиши

اـمـكـ ،ـمـمـاـرـحـ إـلـاـ لـاحـ مـتـاخـلـاـ سـبـلـ مـرـحـمـلـلـ زـوـجـيـ هـنـأـ مـلـعـلـاـ لـهـأـ رـوـهـجـ ىـرـيـ
رـئـاجـ مـتـاخـلـاـ كـلـذـكـفـ ٰقـعـاسـلـاـوـ رـمـكـلـاـوـ ٰرـاـطـنـلـاـ سـبـلـ ٰلـ زـوـجـيـ

Жумҳур аҳли илм, эҳромдаги киши соат, камар, кўзойнак тақиши жоиз бўлгани каби эҳромдаги ҳолатда узук тақиши жоиз бўлади деганлар.

لـاحـ مـتـاخـلـاـ سـبـلـ مـرـحـمـلـلـ زـوـجـيـ اـلـ :ـاـوـلـاـقـفـ ٰقـيـكـلـاـمـلـاـ كـلـذـيـفـ فـلـاـخـوـ
لـاطـ نـإـ ٰقـيـدـلـاـ ٰقـعـوسـوـمـلـاـ)ـ .ـلـاطـ نـإـ ٰقـيـدـلـاـ ٰقـيـفـوـ ،ـمـاـرـحـإـلـاـ 11/31)

Моликий мазҳаби жумхурга хилоф қилиб: “Эҳромга кирган киши эҳром ҳолатида узук тақиши жоиз эмас. Агар узукни узоқ тақиб турса, фидя лозим бўлади, деганлар (ал-Мавсуатул фикҳия. Ж. 11. – Б. 31).

Узукнинг закоти

مَلْعُوكَةُ الْأَكْزِلَةِ مَلْعُوكَةُ الصَّنْدَلِ

Агар узук нисобга етса, унинг қийматидан закот чиқариш вожиб бўлади.

Узукни маййит билан қўшиб дафн қилиш

يَهْنَمْ لَامْلَةُ عَاصِيَةُ رِيعَةِ لَامْلَةِ مَتَّاخْلَةِ نَفَدْ
رِيعَةِ ءَيْشِ تَيْمَلَةِ نَفَدْيِ الْفِ، إِلَمْ أَدِيَهْشِ تَيْمَلَةِ نَاكَءَوْسِ، اهْنَعْ
رَمَأْ لَاقِسْأَبَعْنَبَلَانَعْ، رَتْسِيَ الْفِ مَتَّاخْلَةِ امَأْ، هَرْتَسِيَ نَأْلَهَنْفَكْ
هُدِيَهَنْجَلَهُمْهَنْعَعَزْنُيْنَأَدُحَأْ لَقْتَقْبَمَلَسَوْهَيَلَعَهَلَصَهَلَلَوْسَرْ
(هَجَامْ نَبَأْ دَوَادْ وَبَأْ هَجَرَخَأْ) مَوْبَأَيَثَوْمَوْئَأَمَدَبْ اُونَفْدَيْنَأَوْهَدُولْجَلَأَوْ

Узукни маййит билан дафн қилиш молни беҳуда сарф қилиш бўлади.

Молни беҳуда сарф қилиш ҳақида қайтариқлар келган. Бунда шаҳид ҳам бошқаси ҳам тенгдир. Маййит билан кафандан бошқа бирор нарса дафн қилинмайди. Чунки, кафан сатр аврат ҳисобланади. Аммо, узук сатр ҳисобланмайди.

Ибн Аббос розияллоҳу анхудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Уҳудда қатл қилингандардан темир, терилар ечиб олинишига ҳамда қонлари ва кийимлари билан дафн қилинишларига буюрдилар”.

(Абу Довуд ва ибн Можа ривояти).

Билагузук, барслет, соат ва бўйинга занжир тақиши

Аёллар учун тилло, кумушдан билагузук, браслет, соат ва бўйинга занжир ҳамад қулок, бурунларига сирғалар тақишилари жоиздир. Эркакларга эса, кумуш узукдан бошқа буларнинг барчаси ҳаромдир. Агарчи, улар кумушдан ясалган бўлса ҳам.

مَلَسَوْهَيَلَعَهَلَصَهَلَلَوْسَرَهَنَدَحَأْ: لَاقِهَنَعَهَلَلَأْلَوْسَرَهَنَدَحَأْ
مَأَرَحَنَأَدَهْ "لَاقِفَهَهَيَدَيَأَمَوْبَعَفَرَمُثْهَوْلَأَمَشَبَأَرِيَرَحَوْهَوْنَيَمَيَبَأَبَهَذْ
(يَئَاسَنَلَأَوْ دَمَحَأْ هَجَرَخَأْ) يَتَّمُأْرُوكُذَهَلَعَ

Али розияллоҳу анхудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ўнг қўлига тиллони, чап қўлига ипакни олдилар. Сўнгра иккаласи билан икки қўлини юқорига кўтариб, “Булар умматимнинг эркакларига ҳаромдир”, дедилар”.

(Аҳмад ва Насойи ривояти).

Тилло ва кумушдан бошқа нарсадан ясалган соат тақишига уламоларимиз рухсат бергандар. Браслет, билаузук ва бўйинга тақадиган занжрлар тилло, кумушдан бошқа нарсалардан ясалса ҳам жоиз эмас деб айтганлар. Чунки, одатда бу нарсаларни аёллар зийнат учун тақадилар, аёлларга ўзини ўхшатиш ва бу нарсаларни зийнат учун тақиши шариатимизда ҳаром саналади.

هَيَلَعْ ۖ لَلِا ۚ ۖ لَصِ ۖ لَلِلِا ۖ لُوسَرَ نَعَلْ ۖ لِا قَ ۖ نَعْ ۖ لِا يَصَرَّهَ رِيَرُهَ يَبَأْ نَعْ
هَأَوَرْ ۖ لُجَّرَلِا ۖ سَنْبَلُسَنْبَلَتَ ۖ أَرَمْلَأَوْ ۖ سَنْبَلَيَ لُجَّرَلِا مَلَسَنْ
وُهَفِ مَوَقِبَ ۖ بَشَتْ نَمَ ۖ يَنْأَرَبَطَلَأَوْ دُواَدَيَبَأَلَوْ ۖ يَئَاسَنَلَأَوْ دُواَدَوُبَأَ
مُهَنْمَ

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам аёлларга ўхшаб либос кийган эркакни ва эркакларга ўхшатиб либос кийган аёлни лаънатладилар”.

Абу Довуд ва Насаий ривоят қилганлар.

Абу Довуд ва Табароний қилган ривоятда:

“Ким бир қавмга тақлид қилса, у ўшалардандир”, дейилган.